

Genesis 1:1-2:4 – Geloof en wetenschap

Geloven: is dat niet ouderwets? Heeft de wetenschap geloof niet gewoon ingehaald? De wetenschap heeft toch aangetoond dat de bijbel niet klopt? Of ligt het toch een beetje anders?

Voor preeklezers: ik hoor graag als mijn preek ergens gelezen wordt. Neem dan even contact met mij op: hmveurink@gmail.com. Dan stuur ik ook de bijbehorende powerpoint toe.

Liturgie

Zingen: Opwekking 489, Opwekking 586 en Opwekking 700

Stil gebed

Votum en groet

Zingen: Psalm 19 : 1 en 2

Gebed

Lezen: Genesis 1 : 1 – 4

Preek

Zingen: Opwekking 672

Geloofsbelijdenis

Zingen: Opwekking 556

Gebed

Collecte

Zingen: Opwekking 569

Zegen

Geloof en wetenschap

Inleiding

dia 1 – videorecorder

Wie kent hem nog? De videorecorder!

Dit apparaat is precies wat je nodig hebt.

Wie kent het niet,

dat je niet kunt kiezen of je vanavond Nederland 3 of RTL 4 kijkt?

Met dit apparaat hoef je nooit meer te kiezen!

Wie kent het niet,

dat je niet thuis bent als je favoriete serie op tv is,
en je daardoor de hele clou mist?

Met dit apparaat hoef je nooit meer iets te missen!

Het is heel eenvoudig:

doe er een lege videoband in,

stel in welk programma je wilt opnemen,

en voortaan kijk je alles op je eigen tijd!

Ideaal toch?!

Die videorecorder had natuurlijk ook wel wat nadelen.

Instellen welk programma opgenomen moest worden, was best een ingewikkeld klusje.

De beeldkwaliteit liet wel eens wat te wensen over, het was in ieder geval geen full-HD.

En met wat pech begon het programma 10 minuten later dan in de tv-gids stond,

en als je daar niet van tevoren al rekening mee hield,

kwam je er aan het einde van een film van 2 uur achter

dat de ontknoping niet meer op de band stond...

dia 2 – Netflix

Wie gebruikt zijn videorecorder eigenlijk nog? Nou?

Ik vermoed dat de meeste videorecorders al op de vuilnisbelt terecht zijn gekomen,

en de overige videorecorders staan in een vergeten hoekje op zolder.

De videorecorder is maar een achterhaald ding.

Eerst werd hij ingehaald door de dvd-recorder,

maar die is inmiddels ook al ingehaald door Youtube, Netflix en NPO-gemist.

Je kunt alles op je eigen tijd kijken, zonder de nadelen van de videorecorder.

dia 3 – platte aarde

De videorecorder is een achterhaald ding, iets van vroeger. Maar wat voor de videorecorder geldt, geldt ook voor de dingen die we weten.

Vroeger, dan moet je een paar honderd jaar terug in de tijd, wisten mensen heel zeker dat de wereld plat was.

Als je te ver zou varen met je bootje, zou je van de wereld af vallen!

Inmiddels weten we wel beter: je kunt niet van de wereld afvallen, want de wereld is rond.

Zoals Herman Finkers het zegt: 'de wereld is rond, zo rond als een pannenkoek'.

Hoe dan ook: niemand gelooft nog dat de aarde plat is, dat is een achterhaalde manier van denken, de wetenschap heeft bewezen dat de aarde rond is.

dia 4 – heeft wetenschap geloof ingehaald?

En daarmee komen we bij het onderwerp van vanmiddag.

De wetenschap heeft sinds de ontdekking dat de wereld rond is ook niet stilgezeten.

We weten veel meer over de wereld dan vroeger.

Zo veel, dat de vraag opkomt:

kun je eigenlijk nog wel in God geloven met alles wat wij weten?

Is geloven niet ook zo'n achterhaald ding?

Heeft de wetenschap geloof niet gewoon ingehaald?

1. Heeft wetenschap geloof ingehaald?

dia 5 – heeft wetenschap geloof ingehaald? (sterren)

We hebben vanmiddag al gezongen uit Psalm 19:

'het ruime firmament maakt wijd en zij bekend

Gods werk en grote macht.'

Het is een heel oud lied, geschreven door David, en de woorden zijn natuurlijk wel een beetje ouderwets.

Ik bedoel, 'firmament', wie zegt dat nou nog,

zo van: 'weet je, ik zat laatst dat firmament te bestuderen...'

Maar het is een heel herkenbaar lied.

Het gaat over kijken naar de sterren.

Als het donker en helder is,
en je even de stad uitgaat naar een plekje zonder
lantaarnpalen,
dan kun je de sterren zien.

Eerst zie je er een, dan opeens zie je er nog tien,
en voor je het weet kun je ze niet meer tellen.
Sterren, miljarden kilometers verderop in het heelal.
Dan voel je je klein.

Wat een grote God die dat gemaakt heeft!
Want dat hebben we gelezen in Genesis 1:
op de vierde dag maakte God de zon, de maan en de sterren.

Maar de wetenschap heeft een heel ander verhaal over hoe het
heelal is ontstaan.

Het is het verhaal van de oerknal.

Kijk maar even mee:

dia 6 – filmpje

dia 7 – wetenschap: oerknal en evolutie

Je zou kunnen zeggen: dit is het scheppingsverhaal van de
wetenschap.

Even heel kort: 13,7 miljard jaar geleden was er een enorme
ontploffing,

en daardoor is het heelal ontstaan.

Dat heelal heeft zich razendsnel uitgebreid,
er ontstonden sterrenstelsels en planeten.

Zo ontstond ook de planeet aarde.

Op aarde ontstond leven, en dat leven ontwikkelde zich,
van eencellige diertjes tot alle levensvormen die er vandaag
zijn.

Ik vertel het nu heel erg kort,

en natuurlijk kun je heel veel vragen hierbij stellen,

maar: volgens wetenschappers hebben we op veel van die vragen
ook een antwoord.

dia 8 – kun je de bijbel nog geloven?

Kun je Genesis 1 nog wel geloven als wetenschappers iets heel

anders zeggen?

Hebben zij niet gewoon aangetoond dat de bijbel niet klopt? Onder dat filmpje op Youtube staan allemaal opmerkingen, en één daarvan is: 'dit filmpje heeft alle antwoorden op het leven'.

Nu zouden echt niet alle wetenschappers dat nazeggen, maar ze zijn er wel degelijk!

Wetenschappers die zeggen:

'nu weten we hoe het écht is gegaan.

Het is tijd om te stoppen met God: die sprookjes hebben we niet meer nodig.

De wetenschap geeft een antwoord op alle grote vragen van het leven:

wie ben ik, waarom ben ik er, waar ga ik naar toe?

Je bent er door het toeval, dus geniet er vooral van!'

2. Wat zegt de wetenschap?

dia 9 – wat zegt de wetenschap?

Is het zo, heeft de wetenschap het geloof inderdaad ingehaald?

Dan moeten we naar twee dingen beter gaan kijken:

naar de wetenschap en naar wat de bijbel zegt.

Laten we beginnen met de wetenschap:

wat kan de wetenschap wel en wat kan de wetenschap niet zeggen?

dia 10 – schepping onderzoeken is goed (telescoop)

Christenen doen wel eens negatief over de wetenschap:

'prima dat mensen de natuur willen onderzoeken,

maar ze moeten afblijven van wat God zegt!'

Maar wist je dat de moderne wetenschap met christenen is begonnen?

Als je gelooft dat de krachten van de natuur goden zijn,

dat overal in de natuurlijk goddelijke krachten zitten,

dan láát je het wel om daar onderzoek naar te doen:

dat is de goden verzoeken!

Maar christenen geloven iets anders: alles wat je ziet is door God gemaakt.

Daarom is het helemaal niet gevaarlijk om de schepping te onderzoeken,
sterker nog: door je in de schepping te verdiepen, leer je God beter kennen!
Zoals Psalm 19: als je naar de sterren kijkt, kom je onder de indruk van God.

Laten we ook niet doen alsof wetenschappers dom zijn!
Wat je nu moet met die oerknal en evolutie,
daar komen we zometeen nog wel op,
maar het is niet eerlijk om het belachelijk te maken.
Wetenschappers zijn over het algemeen slimme en nieuwsgierige mensen,
die vragen stellen bij alles wat ze zien,
en daar vaak ook antwoorden op hebben gevonden die we elke dag dankbaar gebruiken.

dia 11 – wetenschap gaat niet over de levensvragen
Maar: over de grote vragen van het leven kan de wetenschap niets zeggen.

Op school had ik een docent scheikunde die zei:
'scheikunde is een prachtig vak,
maar over de echt belangrijke dingen leer je bij scheikunde niets,
dan moet je bij filosofie en theologie zijn.'

Dat is natuurlijk niet echt reclame voor je vak, ook al is scheikunde inderdaad prachtig.

Maar hoe langer ik over die uitspraak nadacht,
hoe meer ik er achter kwam dat hij gelijk had:
de wetenschap kan niets zeggen over de dingen die écht belangrijk zijn.

De wetenschap weet niets over zin, over liefde en over goed en kwaad.

Voor dat soort dingen moet je bij God zijn.

Wetenschappers die zeggen dat de wetenschap geloof heeft ingehaald,
gaan hun boekje te buiten.

Zij geloven in toeval in plaats van God, maar het is onmogelijk om dat te bewijzen!

Dat is geen wetenschap meer, maar geloof.

Wetenschappers kunnen van alles zeggen over hóe deze wereld zich heeft ontwikkeld,

maar niet over wie of wat daar achter zit.

Wetenschappers kunnen alles in het heelal onderzoeken,

maar God is geen onderdeel van het heelal, hij heeft het gemaakt.

3. Wat zegt Genesis 1?

dia 12 – wat zegt Genesis 1?

Dat was de wetenschap, nu de bijbel:

wat zegt Genesis 1 wel en niet?

En dan is het goed om even te bedenken

dat Genesis 1 is geschreven toen de moderne wetenschap nog niet bestond.

Genesis 1 is niet bedoeld om onze wetenschappelijke vragen te beantwoorden.

Misschien is de bijbel over de schepping wel wat minder duidelijk dan je denkt.

dia 13 – moeilijke vragen bij Genesis 1

We zijn net gestopt bij Genesis 2:4,

maar als je dan even doorleest in Genesis 2,

staat daar opeens een andere versie van de schepping!

Dan staat er dat er nog helemaal niets op aarde groeide,

en dat God toen de mens maakte.

En even verderop staat dat het niet goed is dat de mens alleen is,

en dat God daarom de dieren maakte.

De volgorde is heel anders dan in Genesis 1!

Dan denk ik: blijkbaar gaat het niet om de volgorde.

Bij Genesis 1 zelf kun je allerlei vragen stellen:

hoe kan het dat eerst het licht wordt gemaakt, en daarna pas de zon en de sterren?

Er staat dat de maan ook licht geeft, maar dat klopt toch

helemaal niet?

De maan geeft zelf geen licht, maar weerspiegelt het licht van de zon.

En die koepel die het water moet verdelen tussen de hemel en de aarde, wat is dat?

Onze vliegtuigen en raketten zijn hem in ieder geval nog nooit tegengekomen.

dia 14 – verschillende manieren om te lezen

Als je Genesis 1 leest als een verslag van het begin, kom je met allemaal van dat soort lastige vragen in aanraking.

Maar je kunt het ook anders lezen:

als een soort gedicht, een soort lied.

In een verslag moet je dingen altijd heel precies zeggen, maar in gedichten gaat het daar niet om:

door het beeldend te vertellen, komt het dichterbij.

Zo zou je Genesis 1 ook kunnen lezen.

Het gaat me er nu niet om te zeggen hoe je Genesis 1 moet lezen:

je kunt het lezen als verslag en als gedicht,

en voor beide is wel wat te zeggen, maar ook wel wat tegen te zeggen.

Wat ik vooral wil zeggen:

wees voorzichtig met grote uitspraken over hoe God de wereld gemaakt heeft.

Want voor je het weet zeg je niet meer wat in de bijbel staat, maar wat jij dént dat in de bijbel staat.

4. Ruimte voor verschil!

dia 15 – ruimte voor verschil!

Even terug naar het thema: geloof en wetenschap.

Heeft de wetenschap het geloof achterhaald?

Is geloven als een videorecorder, iets van vroeger?

Het antwoord is... Nee!

Maar dat zal, hoop ik, niemand meer verrassen.

dia 16 – Topnerd Tycho

Maar hoe zit het dan met die twee versies van het begin, de versie van Genesis 1 en de versie van de oerknal en evolutie?

Kun je als christen geloven dat de wereld door de oerknal is ontstaan?

Een tijdje geleden verscheen het kinderboek "Het geheime logboek van topnerd Tycho", geschreven door Corien Oranje en de christelijke topwetenschapper Cees Dekker.

Volgens dat boek heeft God de wereld gemaakt door de oerknal en evolutie.

Uiteraard waren er ook mensen het helemaal oneens met dat boek,

en zo zijn er weer heel wat discussies gevoerd.

Wat moet je daar mee?

dia 17 – we hebben niet alle antwoorden

Ik zou zeggen: geef elkaar vooral ruimte om verschillend te denken!

De wetenschap heeft niet alle antwoorden, maar de bijbel geeft ook niet alle antwoorden.

Misschien is het wel zo dat God de oerknal heeft gebruikt om de wereld te maken, misschien ook niet.

Misschien heeft God de wereld wel in precies een week gemaakt, misschien ook niet.

Ik weet het gewoon niet.

In de kerk zijn we volgens mij niet zo gewend om dat antwoord te geven:

we willen graag duidelijkheid, weten waar we aan toe zijn.

Maar het is helemaal niet erg om het soms ook niet te weten, of om van mening te verschillen.

Ik moet dan altijd denken aan Job.

God vraagt aan Job: 'waar was jij toen ik de aarde maakte?

Vertel het maar, als je zoveel weet.

Wie heeft de grenzen en de maten van de aarde bepaald?

Dat weet jij vast wel!

Waarop is de aarde gebouwd?

Wie heeft de eerste steen van de aarde gelegd?

Toen dat gebeurde, juichten de sterren van vreugde,
en alle engelen zongen een lied.'

De sterren en de engelen waren erbij, maar Job niet,
en jij ook niet, en ik ook niet.

dia 18 – geloof hangt niet van wetenschap af

Ik kan niet beoordelen of de theorie van de oerknal en
evolutie klopt.

Dat is een vraag voor natuurwetenschappers, en dat ben ik nu
eenmaal niet.

En zelfs natuurwetenschappers kunnen niet meer zeggen dan dat
het waarschijnlijk is,

want 100% zekerheid krijgen ze nooit.

Wat ik wel weet, en dat is mijn vak,

is dat als die theorie van de wetenschap blijkt te kloppen,
dat het geloof dan nog niet achterhaald is!

Geloof hangt niet af van wat wetenschappers nu weer ontdekken.

5. Geen toeval maar gewild!

dia 19 – geen toeval maar gewild!

Ik heb het nu veel gehad over dingen die we niet weten.

Dat heb je nu eenmaal met zo'n onderwerp...

Maar ik wil graag afsluiten met wat we wel weten!

Genesis 1 staat niet in de bijbel als lastig hoofdstuk,
maar een hoofdstuk met een duidelijke boodschap:

je bent niet ontstaan door het toeval maar door God gewild!

dia 20 – je bent geen toevallig ongelukje

God zit achter deze wereld.

Het heelal is niet toevallig ontstaan,

de aarde is niet toevallig ontstaan,

leven is niet toevallig ontstaan,

jij bent niet toevallig ontstaan!

Sterker nog: de mens is volgens God het hoogtepunt van de
schepping.

Volgens sommige wetenschappers zijn mensen niet meer dan een klomp atomen waar allerlei elektrische stroompjes doorheen jagen. Het leven heeft dan helemaal geen zin, heeft geen doel, je bent er nu eenmaal dus je moet er maar het beste van maken.

dia 21 – je bent mens: het mooiste van de schepping (kroon)
In Genesis 1 zegt God iets heel anders tegen jou:

‘Ik sta aan het begin.

Kijk maar om je heen,
wat je ook ziet: ik heb het gemaakt.

Vind je het niet indrukwekkend?

Voel je je klein als je al die sterren ziet?

Maar het mooiste wat ik gemaakt heb,
dat zijn niet de sterren, de planeten en de aarde,
dat zijn ook niet de bomen, de rotsen en de zee,
het zijn niet de vissen, de vogels of de leeuwen,
nee, niets kan op tegen jullie, mensen.

Ik heb het gemaakt voor jullie, ook voor jou!

Ik wilde jou op mijn wereld, en ik wil met je verder!’

Wat een God hebben wij!

Amen.